

Hétfői Friss Újság

Felelős szerkesztő:
Dr. Gara Ernő

(független politikai hetilap)

Telefon: 304. Szerkesztőség
és kiadó hivatal Str. Mihai.
Viteazul (Rákóczi-u. 16. sz.)

Akkor távozzunk

az ország éléről, amikor akarunk — jelentette ki egy újságíró előtt a földművelésügyi miniszter. Ugyanakkor a miniszterelnök is nyilatkozott az igen aktuálissá vált községi választásokról, melyet — szerinte — csak akkor fognak megtartani, ha az ellenzék koalíciója nem jár sikerrel.

A nyilatkozatot igen szoros logikai kapcsolat tartja össze. Tény az, hogy az elmúlt évek alatt a liberális kormány megmutatta, hogy távozása csaknem teljesen a saját akaratától függ. Igen sok esemény fordult elő, melyből a legkevésbé sem optimista politikusok biztos kormány bukást jósoltak s a liberális kormány minden jóslat és kormánybuktató akció ellenére továbbra is helyén maradt. Ugyanazzal az erővel és eréllyel folytatta kitűzött programját, amellyel a hatalmat átvette, de a felek szerint is ugyanilyen erős marad mindaddig, míg jónak nem látja erejének konzerválása céljából önmagától átadni a hatalmat.

Hogy ma még nem hajlandó, azt a két említett kijelentés dokumentálja. A mezőgazdasági kamarai választások kudarcán még tultehetette magát a kormány de ha a községi választások is kudarcra végződnek, mégis csak mennie kellene a kormánynak, ha akar, ha nem. Erős pártkeretek helylyett a közigazgatásban elhelyezett bizalmi emberei ma a legjobb támasza a kormánynak s egy ellenzék győzelem esetén ez az erősség márol holnapra kártyavárként omlik össze.

Igy érthető a kormányhuzódózkodása attól, hogy a községi és megyei választásokat kiírja. A politikai horizont ugyanis vihart jelez, értve ezalatt az ellenzéki pártok egyesülési mozgalmát. Minden ettől függ. Ha az ellenzéki pártoknak végre sikerül — hacsak ideiglenes jelleggel is — megkötni a véd- és dacszövetséget, a községi választások elmaradnak. Ha a fuzió nems ikerül, a kormány már nagyobb sikerrel veheti fel a harcot olyan ponttal szemben, amelyet egyéni és pártérdekek bénítanak meg és amelynek szakaszai között nincs meg sem a taktikai, sem az eszmei egység. A kormány várakozó álláspontja mindenesetre azt mutatja, hogy bizik a fuzió tárgyalások

kudarcában. Nem úgy ám az ország, mely a béke hetedik évében joggal elvárja, hogy részt kapjon a városok és megyék közigazgatási életéből, amelyből eddig kizárták. Könnyű a kormánynak taktikázni és akarata a viszonyok alakulásához szabni. De ez bennünket adófizető polgárokat nem elégíthet ki. Az országnak az a kívánsága, hogy a községi és megyei választások határidejének rejtélye megoldódjék, annál is inkább, mert ezekhez a választásokhoz fűződik egy bizonytalan és mindenképpen káros helyzetnek tisztázása: a kormányutódlás és rezsimváltás fontos problémája.

Meghiusult a spanyol forradalom

Londonból táviratozzák: A londoni spanyol nagykövet ma táviratot kapott Madridból, amely szerint néhány tábornok és tar-

talékos tiszt forradalmat akart szítani, azonban a forradalmi terveket maguk a katonák közölték a hatóságokkal.

Újból vizsgálhatnak az elbukott kisebbségi tanítók

Bucuresti, nov. 15. Több oldalról történt közbenjárásra Angelescu közoktatásiügyi miniszter hozzájárult ahhoz, hogy az elmúlt tavasszal a román állam-

vizsgán megbukott kisebbségi tanítók jövő év februárjában újabb román nyelvű vizsgát tessenek. Az új vizsgaeredmény kizárólag csak a tanítókra vonatkozik.

Csehszlovákia megszünteti a vízumot

Prágából táviratozzák: A Prager Tageblatt jelenti, hogy a csehszlovák belügyminiszterium intézkedéseket tett, hogy Németországgal, Ausztriával, Romániával és Olaszországgal szemben megszüntesse a vízumot, Románia

és Jugoszlávia kormányai már kijelentették, hogy a csehszlovák kormány ajánlatát nem fogadják el. Németországgal, Ausztriával és Olaszországgal az erre vonatkozó tárgyalások még nem értek véget.

Biztos a rádió a mintavásáron

Minden reményt felül fog múlni a mintavásár sikere

Őszintén szólva, az első hirdadásainkat a szatmári mintavásárral kapcsolatban kissé félve és bizalmatlanul közöltük le, mert azt hittük, hogy annak ilyen nagyvonalú megteremtése a mi városunkban kivétel nélkül lesz, De,

most, hogy a vásár konturjai a maguk grandiozitásában már kibontakoztak és tisztán áll előttünk az a hatalmas és nagyjelentőségű munka amit a rendezőbizottság végzett, bátran bejósolhatjuk, hogy a szatmári minta-

vásár, úgy a kiállítás, mint a megrendezés tekintetében semmi sem fog az utóbbi időkben megtartott nagyvásári kiállítások mögött maradni.

Az az energia, amit a Sfatul a siker érdekében elkövetett és úgy a kereskedők, mint a kiállítók megértése és felfokozott ügy szeretete megfogja teremni a maga győlmölcsseit és Szatmár közigazgatási helyezettségét meg fogja erősíteni abban a pozícióban, ahová hosszú évtizedek lassu előnyomulásával magát felküzdötte.

A nagyszerű program, amit a rendezőség a kiállítás keretében nyújtani fog, egymagában is eseményé avatja a december 5-11-iki napokat. Amint értesülünk a mintavásár rendezőbizottsága a gazdag, szórakoztató műsoron kívül szenzációs megjelentéseket is tartogat, amiket azonban csak a kiállítás megnyitásának napján fog publikálni.

Elsimultak azok a nehézségek is, amelyek a Rádió-állomás felállítás körül mutatkoztak. Gorsky tábornok adjutánsa Popescu Joun kapitány a napokban Szatmáron tartózkodott és kijelentette, hogy a divízió parancsnoksága elvben már hozzájárult a Rádió-állomás felállításához. Dr. Bolchis postaigazgató pedig azt a felvilágosítást adta, hogy az állomás felállításához csak ez az engedély volt szükséges.

A karácsonyi mintavásárra vonatkozó felvilágosításokért egyébként Weisz Zoltánhoz, a Sfatul főtítkárához forduljanak az érdeklődők.

„Victoria“ kávéház ma már meghitt találkozóhelye egy a családoknak, mint a fiataloknak. Intim és kellemes szórakozást nyújt illusztrált lapjaival és legjobb zenéjével. Minden este állandó buffet s a legjobb fajbörök.

Az Elite kávéház minden éjjel reggelig nyitva!
Szolid árak! Pontos kiszolgálás! Kitűnő ételek és italok! Elsőrangú cigányzene. Kérjük a n. é. közönség szíves pártfogását.

Elite kávéház.

Tartós és elegáns cipőket Egri készít Satu-Mare, Várdomb u. 19.

Földkörüli nászut talicskán

Különös világjáró házaspár Szatmáron

Különös vándorpár megjelenése keltett feltűnést az elmúlt héten Szatmáron. Egy szokatlan formájú — ahogy mondani szokták — cirkuszi kocsit vonult végig az utcákon, az egy lovacskát egy ifjú asszonyszemély hajtotta, a kocsit mellett hatalmas termetű férfi ballagott. Megszólítottuk a furcsa vándorokat és a következő érdekes történetet hallottuk:

Nászut a világ körül.

— Tavaszi Sándor vagyok, budapesti mozgókerekedő, vagy ahogy köznyelven ismerik, kúcsóber. Nászuton vagyok. Körülmegyünk a földtekén. Nekem ez már nem újság, mert én már egyszer, még legénykoromban végítalicskáztam a világot. Most magammal hoztam a feleségemet. Ugye érdekes nászut. De kellemesebb is, mint a talicskás világkörüli utazás. A nyugtalan vérem hajtott. vettem egy talicskát, jól felpakoltam áruval, főleg képeslevelezőlapot, levélpapírt vittem, de más cikkeket is. Ezt letakartam viaszkosvászonral, s nekiindultam. Minden nagyobb tura után vettem a boltba ötven szegét és azt bevettem a cipőmbé, hogy a talpa tovább tartson. Uj patkót is vettem a sarkomra. Így utaztam végig egész Európát, sőt még Amerikában is voltam.

Az amerikai módszer és egyéb „üzletek.”

— Eleinte sokat küzködtem nem igen ment az üzlet, de akkor Amerikában megtanultam a hipnotikus iskolát.

Büszkén mutat fel elő reklámfüzetet. A füzetek szerzője, valami Prof. Nick, Nock, több ízben megígére, hogy aki tanításait megfogadja, abból Vanderbiltet, Don Juanit vagy más nagy embert farag.

— Ezt használtam fel — folytatja az emlékezéseket — az üz-

letben. Amikor a vevő alkudott, magamban elvégeztem a tizenharmadik gyakorlatot. Például orron át vettem lélegzetet, számoltam százig, vagy a jobbkezemmel küllömbözt mozdulatokat végeztem. Azonkívül, aki valamit megfogott, azt meg kellett fizetnie. Csak nem hagyhatom fogdosni a portékát! . . .

— Ha rosszul ment a kereskedés, akkor támogatásért kocsimához fordultam. Németországban délben ebédet, este vacsorát kaptam ingyen, másnap reggel pedig rántott levest adtak, mellette utnak indultam. Mindezt csak fát kellett volna vágnom az ebéd és vacsora között, ezt azonban lehetetlen elkerülni.

— Ártalmára van a munka, — szól közbe a felesége és áhitattal néz az urára.

— Ha az árum elfogyott, — folytatja Tavaszi Sándor, akkor elővettem az amerikai módszert. Megmutattam az embereknek az árukat, utána pedig gyűjtést indítottam a magam részére.

Ujból nekivágnak most már ketten...

— Azután hazajöttem, megpihenni. Közben beleszerelmeskedtem ebbe a nőszemélybe ni — odabök ujjaival a kocsin ülő felesége felé — s megnősültem. Sokat meséltem neki a talicskás világkörüli utamról, úgy, hogy az asszony is kedvet kapott hozzá. Nászutra indultunk — a világ körül. S most rójuk az országok utját, megvünk minden különösebb cél nélkül, amíg megelégedünk. Főleg olyan helyre megyünk — fejezte be nyilatkozatát a különös világkörüli utazó — ahol nem a robotos munka a fontos, hanem a becsület . . .

Masa pénzt keres — a jövő hét slágere

Beszámoló a Fausról és az egész heti műsoráról.

Az elmúlt hét mérlegének követel oldalát a Faust-opera kétszeri előadása súlyosítja. Komoly művészi értéket könyveltünk el a nagyszerű vendégművészek jóvoltából: a bírálóit szavát átad-juk Bendiner Nándor zeneiskolai igazgatónak, aki ha hibákat is talál, mindenesetre méltó szakszerűséggel szól az előadásról.

Gounod Faust-ja

A városi Nottara-színházban a héten operaelőadást produkált Szendrey Mihály társulata. Előadásra került kétféle Gounod híres operája: Faust. Három kiváló vendég: Márcus Ritta, Márcus István és Róna Dezső szerepese tette lehetővé, hogy e művet elő-

adhassák. A közönség érdeklődése igen nagy volt s mindkét estére elkeltek az összes jegyek. Ez is csak azt bizonyítja, hogy az operaelőadások tartása immár kultúralszükségletté vált s azok rendszeres bevezetése a színház egyik legfőbb kulturális feladata. Az operaművek fokozatos bevezetésének lehetősége így megadtván reméljük, hogy a színházban legalább minden hónapban egy-egy újabb operát fogunk hallani. Tulajdonképpeni álláspont ma már, hogy egy színházi szezon nagyobbára sekélyes operaelőadásokkal legyen kitöltve és 40–50 Nótás kapitány előadást regisztráljon a szezon végén a színház és legfeljebb 3–4 operaelőadást!

Még azt sem mondhatni, hogy rossz üzielt az opera, mert most is, — mi-

ként az elmúlt évben — nagyszámú közönség, telt nézőtér mellett mentek végbe az operaelőadások. Az operák ismereteléhez azonban feltétlenül szükséges volna — a bérletszünetben tartott felemltet helyarádon kívül — a rendes bérletnek is, sőt ifjúsági előadásként is nyújtani egy-egy ily operaelőadást. Arról lehetne beszélni, hogy az operaelőadásoknál a rendes bérlet is pótdíjakat fizessenek, sőt maga a város is az operaelőadások idejére a világítási és fűtési díjak elengedésével áldozzon a kultúrárt.

Egy némely megszívelendő tanács: A vegyeskar legalább annyi tagból álljon, hogy valami különbség mutakozzék az operettek lényegtelen kórusai és az operák fontos és nagyszabású kórusai között. A húzások, melyek a kórusnál most eszközöltettek a híány leplezésére, mégis csak művészi tekintetben illúziót rontók, a szerző intencióit tönkretévők, a zenei kidolgozást csőtrombolók. A zenekarnak legfeljebb 2–3 vonóssal (egy primhegedűvel és 2 brácsával) való kiegészítése szintén illúziót rontó, mert egy operai előadásban a lehetőségek az előírt összes fuvós hangszerek meg a hárfá is képviselve kell hogy legyenek, mert ezek nélkül megint csak a Nótás kapitány zenéhez szükséges kis operettzenekar hatása érvényesül, nem pedig egy nagy komplikált zenekaré. Már az elmúlt évben 33 tagra volt kiegészítve a zenekar, amely kiegészítés talán az idén is keresztül vihető lett volna nagyobb áldozat nélkül. Az operaelőadásoknál a színház egész énekes személyzetét foglalkoztatni kell, még a főszereplők is segédkezzenek a karban s a mellék szerepek is mindig legelsősorú alaktársakkal legyenek betöltve. Ezért bosszantottuk ezeket előre, mert ezen körülmények figyelembevételétől függ a további operaelőadások sorsa, illetve sikere.

Márcus Ritta Margaretája elsőrangú művészi alakítás énekre és játékra nézve, melynek csak világvárosokban lehet hallani, Márcus István Faustja is egy oly magas művészi színvonalon álló alakítás volt, melyet csak

Királyok pongyolában

Ezzel a címmel igénytelen könyvecské jelent meg. Kurl Robitschek anekdotákat gyűjtött benne össze híres emberekről. Apró történeteket nagy emberekről. Királyok: vonulnak el előttünk bíbor nélkül, költők a diadális aureolájá nélkül, nagy színészek festék nélkül.

Nagy emberekről mondja Kurl Robitschek az előszóban, mi rendesen csak annyit tudunk, amennyit az iskolában tanultunk róluk. A legtöbbjük nem jelent egyebet, mint élettelen évszámot, amely gyermekeinknek megkeserítette. De vajon igazán úgy éltek-e az uralkodók, ahogy a történetírók tanítják? Nem voltak-e ők is emberek?

Ez a könyv nem a történetírók számára készült, hanem azoknak, akik szeretnek nevetni. A humorista szerkesztette a könyvet, a humorista, aki nem akarja, hogy szigorú, nagykepi kritikaával elrontsák a kedvét.

A legsikerültebbek közül néhányat az Új Idők nyomán közlünk.

Mikor Marie Antoinette Franciaország királynéja lett, Madame Bailles-t osztották be melléje udvarmesternek. Mme de Bailles kinosan sokat törődött az etikettel. Egy nyári reggel a királyné azzal szórakozott, hogy csacsiháton járta körül a parkot. A

csacsi elég udvariatlan volt: egy merész ugrással levette őfelségát a hátról.

— Gyorsan! Gyorsan! — kiáltott nevetve a királynő egyik udvarhölgyének. — Kérdezzék meg Madame de Bailles-t, mit ír elő az etikett arra az esetre, ha Franciaország királynéját egy csacsi levei a hátról!

Mikor Voltaire Nagy Frigyes vendége volt Sanssonciban, egyszer csónakázni mentek együtt. Amint beszálltak, észrevette, Voltaire, hogy a csónak lyukas. Rémulten ugrott vissza a partra.

A király nyugodtan ülvé maradt és gunyosan fordult vendégéhez:

— Olyan nagyon félti az életét! — Félttem, felség. Király az akad elég a földön, de Voltaire csak egy van.

A bécsi nemesség kérvényt nyújtott be II. Józsefnek; zárassa el a Prater-t a „plebs” elől. Azzal indokolták a kérést, hogy a nemességnek nincs egyetlen séthelye, ahol hozzávaló társaságban lehet. A király gondolkodás nélkül elutasította a kívánságot és azt írta a folyamodványra: Ha én mindig hozzáilló társa-

ságban akarnék lenni, le kellene mennem boldogult őseimhez, a kapucinusok sírboltjába.

Viktória angol királynő nagyon is puritán szemlében neveltette gyermekeit és unokáit és haragudott, ha családja férfitagjai sok pénzt költöttek.

Egy napon levelet kapott egyik unokájától, aki 200 fontot kért tőle, mert a kártyán vesztett és adósságát okvetlenül meg kellett fizetnie. Az öreg királynő nem küldött pénzt. Megírta az ifjú hercegnek, aki leül a kártyaasztalhoz, annak legyen annyi pénze, hogy ne kelljen idegen forrásokhoz folyamodnia.

Mennyire nevelt azonban, mikor pár nap múlva a következő levelet kapta:

— Kedves Nagymama! Mikor levedelt megkaptam nagyon elszomorodtam. Te meg sem érezted volna azt a 200 fontot és velem nagyon jól tettél volna. Hanem aztán mentő ötletem támadt: eladtam a levedelt, mint autogrammot, egy amerikai milliárdosnak, aki 600 fontot adott érte . . .

Bienéire párisi orvoshoz egy férfi állított be és kedélyesbetegségről panaszkodott.

Bienéire azt ajánlotta neki, hogy egyék minden nap jó, tápláló kolbászféléket és igyék hozzá régi nemes bort.

— Higíye el doktor ur, eleget eszem és iszom. Nem tud valami jobb tanácsot?

— Hm, hm. Hát a kolbász meg a bor után aludjon egy órát és azután menjen az erdőbe sétálni.

— Azt is mindennap megteszem. Az Istenért nem tud más orvosságot? Ön, aki olyan híres pszichológus!

Az orvos ránézett. Láttá, hogy nem közönséges emberrel van dolga.

— Nagyon nehéz tanácsot adni. De még egy utolsó megpróbálunk. Ha az sem használ, akkor az én tudományomnak vége. Ma este Molière „Fösvény”-ét adják a színházban. A napi munka után én boldogan megyek a színházba, hogy nagy költőnk művében gyönyörködjem. Jöjjen el ön is. Talán, ha Molière-t meglátja a Fösvény szerepében egészenre neveti magát.

Bienéire figyelmesen nézett a beteg komoly arcába, amely most már fájdalmasan megvonaglott.

— Én vagyok! Molière! — mondta kétségbeesetten.

legritkább esetben hallhat az ember még nagy színpadokon is. Márcus István tenorhangja ezúttal még finomabban, csengőbben, még művészebben bontakozott ki a maga teljes lírai lágyágában. Gyönyörűek voltak a fálsettjei és a szerep kidolgozottsága a par excellence művészt árukt el mindenben. A harmadik vendég Róna Dezső volt aradi színiigazgató — operaénekes, ki Mefisztót énekelte gyönyörű hanggal s azzal a démoni erővel és hatással, melyre csak az igazi operaénekes képes.

Ez a briliáns hármas szép perspektívát nyújtja a lehetőségeknek és garantálna egy fényes operai programnak az idei szezonban való beállítását, ha a színház még a fentebb előadottakat is figyelembe venné. Bizunk Szendrey igazgató jó hírnevében, művészi multjában és értékes kvalitásaiban és reméljük, hogy benne megtalálta a szatmári közönség a színház művészi értékű vezetőjét, akinek kezében a színház a kultura igazi otthona, azaz temploma lehet.

Bendiner Nándor.

Az operettbemutató a

Feleségem babája

volt. Az első előadás után nem lehetett megállapítani: befutott vagy elbukott-e a darab. A második telt ház a sikert igazolta — a közönségnek tetszettek a ruhamentes jelenetek, amelyeket a pompás Zöldhelyi Anna és a nagyszerű kis Kertész Mancsi vitték diadalra. Fratta Géza Selmeczy és Kun Dezső és Békeffyné jól kihasználta a szerepüket a lehetségesek és kellemes estét szereztek a közönségnek.

Egy délutáni előadásról kell még megemlékeznünk, amelyet estére kellett volna tartani a díreklciónak. A szombat délutáni

Nagymama

reprize a heti műsor egyik ki-magasló száma volt. A címszerepet Novák Irén játszotta és csak sajnálhatjuk, hogy ez a szónak kristálytisza értelmében vett művészasszony egy délutáni előadásra szorult a Szatmáron való bemutatkozásával. Az összehasonlításoknak egy kissé vidéki frazeológia jellegük van, de itt nem vetjük el a sulykot, ha megkockáztatjuk a megállapítást: — Prielle Kornélia nem játszott ilyen Nagymamát magyar színpadon. És a művészasszony mellett egy nagyszerű művészpalánta kismamája is volt. A címszerepet Novák Irén játszotta és csak sajnálhatjuk, hogy ez a szónak kristálytisza értelmében vett művészasszony egy délutáni előadásra szorult a Szatmáron való bemutatkozásával. Az összehasonlításoknak egy kissé vidéki frazeológia jellegük van, de itt nem vetjük el a sulykot, ha megkockáztatjuk a megállapítást: — Prielle Kornélia nem játszott ilyen Nagymamát magyar színpadon. És a művészasszony mellett egy nagyszerű művészpalánta kismamája is volt.

Masa pénzt keres

című prózai darab lesz. Vernuil vigjátéka nagy sikerrel ment a budapesti Vigszínházban, ahol a címszerepet Titkos Ilona játszotta. A darab, amely most indult erdélyi hódító körútjára a következő mese ügyes felépítése.

A címben szereplő Masa: lengyel diákiskasszony Párisban, aki beleszeretett egy francia gróf bohémlelkű fiába s összeköltözött vele. A konzervatív elveket valló, de egyébként igen erkölcs-telen gróf kitagadta fiát, mert nem tűrhette, hogy nevének és vagyonának örököse kabarszerű legyen. Nyomban megváltoztatja azonban szigorú felfogását, amikor tületti érdekei úgy kívánják,

hogy fia elvegye egy nagyiparos milliomos leányát. Megüzenni fiának, hogy félmilliót kap tőle, ha elveszi a milliomos leányát és szakít Masával. A fiatalok bele-mennek az ajánlatba, azt remélik, hogy házasság nélkül is megszerezhetik a félmilliót, de a jószívű Masa végül is inkább önmagát akarja feláldozni s elfogadja egy álnévű öreg ur szerelmi ajánlatát. Sokkal becsületesebb azonban, semhogy le engedje vonni a végső konzekvenciákat és ruhadarabokat. Szerencséje van, mert a szerelmes öreg ur nem más, mint kedvesének nagyon konzervatív és nagyon erkölcs-telen tatája. Az ifjuszág öreg gróf elengedi Masát, sőt meghatva be-

leegyeznek abba is, hogy fia és az ártatlan Masa egymásé legyenek.

A szereposztás biztosítja a sikert. Szendrey Mihály igazgató, ifjabb Szendrey Mici, Földes Mihály, Jávör, Kun Dezső és az egyetlen női szereplő Szepessy Edith fogják sikerre vinni a kitűnő darabot.

Heti műsor

Hétfő: Feleségem babája operett újdonság. B bérlet.

Kedd: Masa pénzt keres vigjáték bemutató. C bérlet.

Szerda: Román előadás.

Csütörtök: Masa pénzt keres vigjáték A bérlet.

Jegyek az összes előadásokra előre válthatók a színházi pénztárnál.

Bitófa állott a szatmári törvényszék udvarán

Papp Béla kivégzésének huszonöt éves fordulója.
Beszélgetés a híres fegyenc egyik börtönörével.

Az öreg börtönör, aki negyed századdal ezelőtt daliás és kacskias legény volt, ma már erősen őszbecsavarodott és kissé hajlott háttal állít be Bóta fogház-igazgató irodájába, ahol a riportert már várta, hogy kérdéseket intézzon hozzá, egy testvérgyilkosság ügyében, amelynek Európa-szerte ismert fináléját Bali Mihály akkori állami végrehajtó dirigálta le.

És Dobó József börtönör mesélni kezd. Csöppet sem gondolkodik, folyékonyan beszél, látszik, hogy a nem mindennapi történet mélységes nyomokat hagyott benne és a régi remüniszciáció, mint friss impressziók buggyanak ki a száján.

— Az úgy van kérem, — kezdi — hogy egy szép napon, éppen most huszonöt esztendeje az ügyészség fogházába szállították be Papp Béla nagyságos urat, batizi földbirtokost. Eppen az én „osztályomra” került és Némethy ügyész ur szigorú parancsot adott nekem, hogy arra a cellára, amelyben a nagyságos ur van különösen ügyeljek. A fogháznak meg van a maga külön élete, a saját romantikája — így mondta a börtönör, aki ezt valószínűleg valamelyik intellektuel fogolytól hallotta — és Papp Béla nagyságos ur beletalálta magát ebbe a környezetbe.

— Aznap, amikor a nagyságos ur bevonult a fogházba, az újság már hozta a hatalmas szenzációt: Papp Béla batizi földbirtokos megölette testvérét, hogy a családi vagyont teljes egészében magának megkaparintassa. Egy Zsoldics Mihály nevű juhászával gyilkoltatta meg az öccsét, egy tizenéves fiút, aki a szatmári gimnázium növendéke volt.

A juhász gazdája parancsának engedelmeskedve lesbe állott és amikor a „kis urfi” láthatóan az ugynevezett Dezső-réthez közeledett, hirtelen előugrott és revolverből rálőtt. A golyó talált és a kis diák véresen, holtan bukkott le a lóról. A juhász pedig egyenesen ment a csendőrségre, ahol az egész esetet jelentette és nyomban azt is megmondotta, hogy a gyilkosságra ki bújtatta fel. Zsol-

dics sirva mondotta el, hogy fáj a szíve, mert nagyon szerette a kis urfi, de viszont félt a gazdájától, ha nem tesz eleget a parancsoknak, hogy véresre veri és a szolgálatból elbocsátja. A csendőrség nyomban elment Papp Béla kúriájára, ahol a ház ura halál-sápadtan fogadta őket. Papp Béla már sejtette, hogy miről lehet szó, mert megadással követte a csendőroket, akik a szatmári ügyészségre hozták be.

Az egész ország sajtója heteken át visszhangozta a szörnyű bérnyilkosságot és a közvélemény általában halált kiáltott Papp Béla fejére. A juhászt senkisé megokozta, hanem a mob, ha a gögös dzsentri közelébe férközhette volna, okvetlenül meglinceseli.

A főtárgyalás minden részletében tisztázta az aljas bűncselekményt és a hatalmas tárgyalóterem, úgy mint legutóbb a Reinitz tárgyalás alkalmával, megtelt érdeklődőkkel, akik látni akarták az úr haramiát, amint földi bíráinak számot ad szörnyű tettéről. És Papp Béla — talán bizva erős családi összeköttetéseiben — nyugodtan adta elő a történeteket és egy szóval, egy archifejzéssel sem árult el megbánást. Sőt szigorú szemekkel nézte az esküdtszék tagjait, mintha csak hipnotizálni akarta volna őket. Mellette ült Zsoldics, akit teljeseleg megörlötte az események és állandóan hangosan sirt. A vád és védbeszédnek során az ügyész majdnem két óráig tartó beszédében vázolta a gyilkosságot, amelyre enyhítő körülményeket még a legbiztosabb szándékkal sem tudott felhozni, mert — amint mondotta — olyan ember volt a felbujtó, aki mellett enyhítő körülményeket felhozni, már magában is bűnpártolás lenne. Hiába való volt a védők minden ékes-szólása, minden erőlködése, az esküdtszék Papp Bétát kötéltálati halálra, Zsoldicsot pedig életfogytig tartó fegyházra ítélte.

Az ítélet óriási szenzációt keltett, de hogy mennyire közmegeledést váltott ki, misem bizonyítja jobban, minthogy a király is helybenhagyta és a hozzá felterjesztett kegyelmi kérvényt elutasította. Papp Béla sorsa ez-

zel meg volt pecsételve. Ezerkilencszáz november hó elején, egy borongós őszi napon a törvényszéki épület hatsó kis udvarában megjelentek az ácsok és akasztófát kopácsoltak. Másnap reggel hét órákor pedig, gyengén szitáló esőben Papp Bétát kivették a síralomházzá átalakított 16-os számú cellából és alig fél óra múlva Bali Mihály jelentette:

— Ügyész urnak alázattal jelentem, az ítélet végrehajtott!

Papp Béla hűltfélben levő holttestét leemelték az akasztófáról, egyszerű, gyaluatlan koporsóba fektették és kivitték a temető halottasházába, ahonnan a temető szélén földelték el.

Papp Béla az utolsó éjszakát álmatlanul, az asztal mellett gondolatokba merülten, de azért nyugodtan töltötte el. Hat börtön-ór — kik közül Tegledi József és Bodó József még ma is szolgálatot teljesít — óránként váltotta ügyelték a halálra ítéltre.

Zsoldicsot, a gyilkos juhászt példás magaviselete és magas korára való tekintettel, három évvel ezelőtt szabadon bocsájtották. A meggyilkolt kis Papp fiu sirján mindennap friss virág virít. Mondják, hogy Zsoldics, az öreg fegyházviselt juhász teszi oda azokat, hátralévő öreg napjaiban így akarván vezekelni.

Vidor Gyula.

Csokoládé és teasütemény különlegességek BINDNÉL. Ugyanott egy fiu tanulónak felvétetik.

Álalmi és ajándék tárgyait legolcsóbban az IMPERIAL áruházban Cal. Traian (Atilla utca) szerezheti be.

Husvágó gép 5 számú	180 Lel
1 garitúr réz karnis	110 "
Francia fa kávé örlő	100 "
Zsemle örlő	130 "
5 kilogramos mérleg	600 "

érkeztek

FEKETE

vasudvarba!

P. Bratianu 8. — Telefon 172.

Bécsi bórúru különlegességekben vezet az olcsó szabott áraitól ismert CORSO BAZAR

Gindl
mellett

Igygazdálkodnak a város pénzével

Megint az a híres „Avasi Erdőgazdaság”
Alkudozás egy állás körül

Épen eleget irtunk az Avasi Erdőgazdaság című városi vállalatnál folyó ügykezelésről ahhoz, hogy a közönségnek fogalma legyen arról miképpen kezelik itt a város vagyonát. A Neamțiu-féle ügy befejezetlenül maradt, mintha a világ legtermészetesebb dolga volna, hogy egy milliós ügy fölött úgy napirendre térjenek. — Most — friss pikantériának — egy újabb eredeti „Avasi” ügygel szolgálhatunk. A vállalat egyik főtisztviselője összekülönbözött a tanács néhány tagjával — valamint új protekciós gyermekről van szó akit be akarnak ültetni a helyébe. A főtisztviselő hajladvó elhagyni az állását a következő feltételek mellett:

- 1) 160.000 Leu végkielégítés mely összeg 1925 év január 2-án kezemhez kifizetik,
- 2) a gróf Vay-uradalom adósága melyet a fizetéséből levontak vegye át az üzem okmányokkal együtt és fizesse ki és hajtsa be rajtuk,
- 3) 15.000 Lei premium az építkezésért — bent van a minisztériumban, fizese az üzem.
- 4) A lakásban ben maradjasak tavaszig, míg lakást kaphatok. Kapiam addig a lakást, fűtést, világítást díjtalanul,
- 5) A kertemben végzett munka díja, trágya értéke, trágya kihordás, ásás, elvetett lőhere mag értéke. Kiuteltet palánták értéke megértendő

6) Évenként 1925—26 évben 2—2 waggon fát.

7) A szobák festése a mely saját költségemmel eszközöltetett, az év őszén az érték megtérítendő.

8) 1925 évre a vasúti jegyem jogosultsága elismerendő.

9) Lakás szerzésnél mint tisztviselő kezeltessek.

10) Elköltözköskor a fürdő vonat a kocsi-vonat a malomhoz kiállítsa.

11) Az iparvágányon szabadon közlekedhessek azon iparkocsin vagy kocsin Bikszádra felmehessek és lejöhessek akadálytalanul.

12) Lemondásom után az üzem jegyzőkönyv mellett átveendő és a felmentés megadandó.

Mi minden történetik ennél a vállalatnál, mi mindent tudhat az a főtisztviselő, aki ilyen feltételekkel mér alkudozni — a város pénzén, a mi pénzünkön?

És a világ is, mi is megnyugodva térünk vissza a napirendhez, mint minden más alkalommal is. talán már Trója elbukása óta.

Éppen csak a választások előtt kell még egyszer felfigyelnünk és egy utolsó erőlködéssel azokat megválasztani, akik ezt a bűnös várost ki tudják huzni abból a kátyúból, amelybe évtizedek tehetetlensége beledöntötte.

HIREK

Karácsonyi Album címen december hó közepén egy díszesen kiállított, finom fehér papírra nyomott és ízléses, kemény kötéssel ellátott, bibliai-eknek különösen értékes könyv jelenik meg. A nagyszerű amatőr kiadása kötetben Szatmár husz író-művésze egy-egy reprezentatív írásával szerepel, amely körülmény bizonyos pikantériát ad annak a szép és nemes versenynek, amely az erdélyi irodalmi életben az utóbbi időben kifejlődött. A gyönyörű album, amely az írók klisirozott képét is hozni fogja, szenzációja lesz a karácsonyi könyvpiacnak.

Tanulóleány fizetéssel felvétetik a „Globus” nyomdában. Str. Cuza Voda (Eötvös-u.) 1. sz.

Elismert legjobb márkájú Vimpasingi

sár- és hócipők

a legolcsóbb napi árban, valamint vízmentes vadászcipők és csizmák nagyválasztékban

Vajdánál

volt Bata bizománya.

Str. Mihai Viteazul (Rákóczi u.) 27.

És megindulunk Szatmár városában...

— Beküldött cik sorozat —

III.

Józanabb, kevésbé lázasan élő elődeinknek például fel sem tűnt volna, hogy a mult hét egyik napján az Attila-utcában megjelent néhány öreg ember, a kezükben seprű és lapát és elkezdtek a sarat hányni. Egy szellemes öslakója az utcának meg is kérdezte tőlük:

— Hát, kentek mit ettek, hogy sarat hánynak?! A szokatlan látványra még azok is, akik sürgősen a vasúthoz igyekeztek, megálltak és elámulva figyelték az érdekes produkciót, amelynek nyomán egész simán és életveszedelem nélkül lehetett átjutni az utca túlsó oldalára.

Ebben a pillanatban prűszkölve közeledett a hegyi express és amikor az Árpád-utca keresztezéséhez ért, a mozdonyvezető áthajolt a kis csapóajtón és hirtelen nevető görcsöket kapott. Amint kiderült a városi tanácsnövett, amely már két évtizeddel ezelőtt is elhatározta, hogy a kis vasut utvonalt az Árpád-utca és Bányai-utca telepíti. Az ember nem is hinné, hogy milyen értelmesek ezek a masinisták, hogy olyan jól tudnak mulatni efajta rossz vicceken.

Viszont a járó-kelőket a hideg rázza, amikor a kisvasut a törvényszék épülete elé ér. Az állami iskolából tömegesen jönnek ki a 6—10 éves gyermekek és sokszor csak a gondviselés menti meg szegénykéket attól, hogy közvetlenül a járda széle előtt haladó vonat kerekéi alá ne kerüljenek. Ugyancsak végzetes karambolra fog vezetni egyszer az a lehetetlen helyzet is, hogy a Hám János utcából vágatva kijövő kocsinak át kell haladnia a kisvasut sínjén és már eddig is csak a véletlenül mulott, hogy a kisvasutal való összeütközést az utolsó pillanatban sikerült elhárítani.

De, hagyjuk a kisvasutat, a-

melynek nálunk már egész irodalma van és nézzünk széjjel az utcákon.

Minden városnak az a törekvése, hogy utcái, terei szépek legyenek, szabályozottak legyenek és hogy minél több fa díszítse azokat. Nálunk, ebben a városban még ezen a téren is egész más a gondolkodás. Itt százados fákat döntenek ki, egész utcákat fosztanak meg ettől a díztől, amely a szépségeti okokból már eltekintve is, egészségügyi célokat szolgál. Ézzel szemben elfürk, hogy olyan területet, mint a Tóth Jancsi gödre szemét dombnak tegyenek meg és az egész város piszkát oda-üritsék. A város szíve, lüktető élettere, a Deák-tér pedig egyenesen szegénye a városi közigazgatásnak. — Bármennyire is igyekszik az ember, hogy az összehasonlítólistát tartózkodjék, de lehetetlen párhuzamot nem vonni köztünk és más városok között. Égbekiáltó az a kegyetlen nemtörődomség, az a határtalan indolencia, amivel a magisztratus ezt a szép, nagy teret kezeli. Itt van a korzó, itt bonyolódik le az idegenforgalom, itt vannak a legszebb és legtöbb adót ízező üzletek, ezen a téren él és mozog a város. És ez a tér a legveszedelmesebb, a legutálatosabb része a városnak. A sár, piszkos térdig tornyosul benne és a piaci maradványok már guánó telepekké keményedtek. Halálos veszedelem a tér középső átjáróján, a Dáciától a Nagytkarékig menni, mert a sikos sárban az ember megcsuszlik és a nyakát szegi. A kisebb balesetek ezen az uton mindennaposak. A tér közepén ott a közkut, amely körül tíz méteres körzetben a járás szinte lehetetlen. Viz, sár, piszkos mindenféle amerre az ember néz. Ezenkívül állandó nagy gyülekezet a kut körül, ahol napszámosok trágárságaitól pírul a véletlenül arra járó.

No aztán a Szamos hidja. Az ember sohasem biztos benne, hogy melyik pillanatban szakad le egy deszka a lába alatt és mikor töri el a derekát. Persze a kijavításra nem telik a város polgárságának pénzéből, mert minden garasra szükség van, ha jön valami inspektor-fele, hogy legyen miből reggelig tartó pezsgős banketteket adni.

Végül is összegezve mindent, azt a konzekvenciát kell levonunk, hogy a kormány sajnos bölcsen tudta, hogy mit cselekszik, amikor szankcionálta azt a visszafejlődést, amibe nagy tehetetlenségünkkel bele estünk és Szatmárból közigazgatásilag is falut csinált. Valljuk be, hogy megérdemeltük ezt a degradálást, mert a mi közigazgatásunk úgy tesz, mint Pangloss mester „minden jól van úgy, ahogy van” és egész erejével, egész elkeseredésével felhaborodik, amikor arról van szó, hogy haladni kellene.

Dec. 5-11

A DACIA helyiségeiben.

ÉSZAKROMANIA KARÁCSONYI MINTAVÁSÁRA

UTLEVÉL
VIZUMOKAT
szerez gyorsan, pontosan és legolcsóbb áron.
Futár minden nap!
Berger & Katz
utlevél vizumoztatási irod.
Str. Horia (Károlyi-köz 2.

Utleveél

vizumokat sere gyorsan és pontosan, futár: vasárnap, szerdán és pénteken.
Tevjovits Sätmar
Piața Brătianu, Dacia udvar.

Tisztelett
lyentiszte
hogy

a
a

mege

Valamin
és fran

Műhelyen
ális munk

lett elsőra
kel

cnikerbo
specialis

Lovász,

FOGMŰ

földszintre

(v. Deák-ter

„Turul” cip

helyeztem a

ismeretes, p

lepő olcsó a

uri fel

lecz

Test

(P. Bratia

Gyapiu

nagyban és kis

ferfi és gyermek

salak legutján

Far

kézimur

vidáru

Kazinczy utca

Fehérnemű endel

ooo szombat

Parfömök,

mek, puderek

kozmetikai

illatszertár

(Atilla u.) 2.

és téli

a legdivafosab

és kabátzövet

ma színekben

utolsó divatsz

bélés selymek

minőségben és

lour sifonok, t

csipkék l

választék

FISCHER

SELVEM ÉS DI

Batiszt sílfon

paplanok és

választékban.

nagyobb selym

háza, P. Brătianu